

Vidzemes gredzens – vēstures fragmentu mozaīka



CEĻOJUMS VĒSTURĒ. Radio ir asprātīgs paņēmiens, kā likt publikai atsaukt atmiņā dažādos laikos skanējušas un pat zināmu simbola statusu iemantojušas dziesmas, kuras dažādu iemeslu dēļ nav iespējams un nav arī vajadzīgs atskanot pilnībā

Lauma MELLĒNA

Aprīlī Vidzemes koncertzālē Cēsis publikai tika prezentēts trešais Latvijas simtgadei veltīta koncertuzvedumu cikla *Latvijas gredzens pasākums – Vidzemes gredzens jeb muzikāla izstāde Kalns uz augšu ies.*

Cikla ideja ir četros koncertuzvedumos parādīt, izdziedāt un apdziedāt katru Latvijas novada savdabīgo raksturu. Skaniski un vizuāli artikulēt dažādas kultūridentitātes šķautnes, kas veido mūsdienu Latvijas sabiedrību. Projekta idejas autora Sigvarda Kļavas muzikālajā vadībā Latvijas Radio koris, dziedātājs Daumants Kalniņš, ģitarists Kaspars Zemītis, akordeonists Artūrs Noviks un pianists Rihards Plešanovs nepilnās divās stundās Jāņa Mitrēvica un *Dd studio* komandas vizuālajā ietvarā izveidoja mozaīku no latviešu laikmetīgās un teātra mūzikas, autor-dziesmām un tautasdzesmu apdarēm korim un pat dziesmu kolāzas, kur uz ikoniskā *VEF 202* radioaparāta skalas tiek meklētas dažādas gandrīz folklorizējušās melodijas no populārās mūzikas lappusēm. Sākot ar rokoperu *Lāčplēsis* un saistībā ar dziesmu svētku programmu daudz-kārt apspriesto Raimonda Paula *Manai dzimtenei*, beidzot ar *Pērkonu* leģendāro *Balādi par gulbi* un Ulda Stabulnieka *Tik un tā*. Radio ir asprātīgs paņēmiens, kā likt publikai atsaukt atmiņā dažādos laikos skanējušas un pat zināmu simbola statusu iemantojušas dziesmas, kuras dažādu iemeslu dēļ nav iespējams un nav arī vajadzīgs atskanot pilnībā.

Vidzeme tiek pozicionēta kā tautas gara spēka, gaismas un kultūras sakņu vieta, nacionālās pašapziņas, himnas, valodas un patriotisma šūpulis. Droši vien

allāz atradīsies kādi vīpsnātāji un labāk zinātāji, tomēr, liekas, ka ar trešo mēģinājumu *Latvijas gredzenam* izdevies pagatavot tādus salātus, kurus par tīri ēdamiem atzīst lielākā daļa baudītāju. Tas Latvijas simtgades stresa uzvilkta kultūrvīdē ir daudz. Kā uzrunāt un aizkustināt katru atsevišķi un visus kopā, nedalot pa ienākumu vai izglītības līmeniem, etniski vai vecumspecifiski? *Vidzemes gredzena* kompozīcijas atslēga ir autoru veselīga pašpārliecinātība par izpildījuma kvalitāti, formu un saturu, darot to, kas pašiem tīk, un tā, kā tīk, pēc principa «mazāk ir vairāk», kombinējot zīmīgus motīvus. Veidotāji neļauj programmai izstiepties garumā, kas neglābja mi notiku, ja visas kompozīcijas atskanotu pilnā versijā ar visiem atkātojumiem.

Caurviju motīvs ir mošanās un atmošanās, savienojot latviešu valodas latviskās pašapziņas mošanos un veidošanos ar Atmodas notikumiem, tādējādi ie-zīmējot šodienas Latvijas sākumu. Gaumīgā koncertuzveduma vizualitāte ir laikmetīga, ar neuzbāzīgu vēstures atgādinājumu, piemēram, Rūdolfa Pērles, Vilhelma Purviša, Irbītes gleznās, diodēm greznotu naksnīgā debesjuma projekciju, vecām un jaunām fotogrāfijām un stilīgām videokolāzām bez lieka sentimenta. Tā ir pārpārēm jau ar Atmodas laika hronikām, *Baltijas ceļu*, Daini Ivānu, Imanta Kalniņa *Apliecinājumu* un Emīla Dārziņa

Melanholisko valsi, kura cukuroto pēcgaršu ātri vien aizskalo brīnišķīgi ironiskais Aristofāna dziedājums no Jura Abola operas *Xeniae*.

Nevairieties no pašironijas, programmā vietu atradis arī Pie-tuka Krustiņa monologs jeb brāju Kaudziņu *Augstā dziesma*. Savukārt *Daugav's abas malas* iz-skān uz Daumanta Kalniņa spē-lētās leijerkastes. Taču vislielākais prieks, ka šādā, tomēr masu auditorijai paredzētā koncertuzvedumā samērā plašā spektrā atrodama arī latviešu simfoniskā mūzika, gan klasiku – Maijas Einfeldes, Jura Karlsona, Artura Maskata, gan vidējās un jaunās paaudzes komponistu – Santas Ratnieces, Kristapa Pētersona, Lindas Leimanēs un Riharda Plešanova skaņuraksti. Tiesa, var-būt ne pienācīgi individuāli izcelti, tomēr nebūt ne lieku reizi atskanoti un galu galā – tīk iederīgi un piederi latviešu paškonstruētajai 21. gadsimta muzikālai identitātei un laikmeta elpai.

Līdzās Radio korim savas daudzveidīgās balss iespējas demonstrē jaunais Lāčplēsis, kura balsīj pa spēkam izrādās arī kontrtenorīgais Maskata un Vācieša *Varat raudāt, varat smiet* – Daumants Kalniņš. Garā, baltā mētelī viņš reprezentē Vidzemi kā izteiktī maskulīnu, racionālu, prāta un gara līdzsvara citadeli. Originālā kombinācijā salīmēti vēstures un tagadnes fragmenti, kas nobruģējuši celu, pa kuru kāpt kalnā un skatīties tālāk un plašāk uz āru un ar kura palīdzību ieklausīties arī sevi. Kādi motīvi ierezonē saules pinumā kā piederi bas kods, tautapziņa, ku-rai negribas atmest ar roku kā reizēm Mežaparka estrādei un kampanveidīgajiem masu svētkiem tajā. ■